

WENENDE VROUW

6 augustus 1986, Melbourne.

Een groep 'culturele terroristen' kaapt Picasso's *Wenende vrouw* (ooit aangekocht voor 1,5 miljoen Australische dollar) uit de National Gallery in Melbourne. Als losgeld vragen zij: 10% meer staatssubsidie voor kunst en een jaarlijkse wedstrijd voor jonge kunstenaars waaraan ook een geldprijs verbonden is. Bij niet-inwilliging van hun eisen, dreigen zij het doek te vernietigen.

Misschien komt het omdat theaterseizoenen steeds in de herfst aanvangen, maar over het begin van deze theaterjaarwende hangt een zekere droefenis. Ook Thalia, de muze van het theater, lijkt wel een wenende vrouw. Een aantal feiten doen of deden zich voor waardoor de tegenstellingen m.b.t. het gevecht van de integere theaterkunstenaar om een zinnige plek in deze maatschappij te verwerven, weer op scherp werden gesteld. Verontrustende feiten, niet nieuw in hun intenties, maar scherper in hun uitdrukking. We weten, lezer, dat het verhaal eentonig is.

I

Over het advies van de RAT (Raad van Advies voor Toneel) willen we kort zijn; het heeft zelfs weinig zin het nog te publiceren. Door zijn niet-gefundeerde uitspraken zet de RAT zich zelf buiten spel. Het document (Eindadvies nr 29; 13/3/1986) is een kabbelend commentaar zonder coherente visie: een werking die vorig jaar de appreciatie "duidelijk profiel" meekreeg (Raamtheater), wordt vandaag als "te verscheiden" gequoteerd; men subsidieert gisteren een poëzie-theater (Poëzien) en stelt vandaag vast dat de teksten "te weinig gedramatiseerd" zijn; men geeft aan groepen rode kaarten en men verwacht dat zij in één seizoen tegelijkertijd én hun come-back én hun liquidatie voorbereiden, enz.

De paradoxen zijn veelvuldig: in het advies wordt speciale aandacht besteed aan kinder- en jeugdtheater; ook in de stellingen van minister

Dewael vinden we dit accent terug. Wie de huidige subsidiëringcijfers echter naast die van het vorige seizoen legt, stelt vast dat door de vermindering van de KJT-subsidie en door het afschaffen van de toelagen van Schooljeugdtheater en Poëzien (dat $\frac{2}{3}$ van zijn voorstellingen voor schoolgaande jeugd speelt), er dit jaar een goede vijf miljoen minder geld aan jeugdtheater wordt besteed dan voorheen, ondanks de verhoging in toelagen van Speeltheater en Stekelbees. Hoe valt dit te rijmen met minister Dewaels recente nota over meer cultuur in het onderwijs? Het gebrek aan interesse (?) of moed (?) of bekwaamheid (?) van de RAT springt nog het meest in het oog i.v.m. de A-gezelschappen, die hij nochtans als zijn "grootste zorgkinderen" omschrijft. Het is niet meer ernstig om in maart 1986 een rode kaart aan de KNS toe te kennen, wanneer daar een maand eerder een nieuwe directie werd benoemd; indien de RAT m.b.t. de te loorgang van de KNS écht zijn verantwoordelijkheid had opgenomen dan had hij die rode kaart veel eerder gegeven, dan was er in dat kader een reële druk van de centrale overheid mogelijk geweest om, veel eerder al, de malaise te bestrijden en de verspilling te vermijden.

Wat de KVS betreft betreurt de RAT "het niet-vacant verklaren" van de directiezetel. Hij betreurt de gevolgde procedure, maar betreurt hij ook het resultaat van die procedure? Het meest verontrustende aspect van dit advies van de RAT is inderdaad de overdreven aandacht voor het beantwoorden aan vormvoorschriften. De praktijk van de RAT staat ver van het theater. Spelen met regels en bepalingen is een zelfstandige activiteit geworden. De oorspronkelijke betekenis van de taken van de RAT ligt vergeten onder een berg papier. In deze context kunnen we enkel zeer blij zijn dat deze RAT er nog steeds niet in geslaagd is een nieuw voorstel tot decreet uit te werken; vanuit deze mentaliteit kan een nieuw beleid alleen maar nog fnuikender, nog immobiliserender en nog willekeuriger worden dan het al was.

II

Maar ondertussen werden op basis van dit ongefundeerde advies beslissingen genomen: vijf gezelschappen verdwijnen van de subsidiëeringslijst: De Mannen van den Dam, Bent, Merksems Kamertheater, Poëzien en Schooljeugdtheater. De laatste twee 'profiteren' van het feit dat ze slechts twee jaar (ook dit wijst op wispelturigheid en willekeur) gesubsidieerd werden; hun werking en structuur zijn nog niet totaal afgestemd op de voorschriften van het decreet, waardoor zij een terugkeer naar de toestand- vanweleer makkelijker overleven. Hun werking wordt verdergezet, zij het met verminderde middelen waarvan in de eerste plaats de artiesten (werkgelegenheid) het slachtoffer zijn. Het MKT, net als Poëzien en Schooljeugdtheater voor het eerst gesubsidieerd onder Poma, wordt volgend seizoen geheel door de Stad Antwerpen ten laste genomen; het subsidieverlies wordt door een verhoging van de stadstoelagen beperkt maar ook hier sneuvelen personeelsleden; de programmatie schikt zich hiernaar, waardoor de lijst van solo-producties in Vlaanderen weer wat langer zal worden. Wat er met Bent gebeurt is tot op heden niet duidelijk. Aan De Mannen van den Dam werd een overgangssubsidie van 4,5 miljoen beloofd (4 miljoen van de Lotto en 500.000 Frank uit de projectenpot). Van de voorgenomen programmatie zal dus wel *Droomspel* van Strindberg, in een regie van Karst Woudstra, gerealiseerd worden, zij het in afgeslankte vorm. Voor de tweede productie *De broek* van Carl Sternheim, in een regie van Paul Peyskens, zoekt men alternatieve financieringsbronnen, maar voorlopig staat dit project op de helling; hetzelfde geldt natuurlijk voor De Mannen van den Dam als gezelschap. Over de werkelijke redenen waarom precies deze groep die toch duidelijk vóór boven de gemiddelde grijsheid van het Vlaamse theater uitstijgt, moet verdwijnen, tast men nog steeds in het duister.